

شناخت ارزش های معماری بافت تاریخی

و جایگاه آن در توسعه پایدار

راهکاری برای توسعه بندر کنگ

نجمه ملک پور بهابادی – بنادر لنگه و کنگ، از بنادر تاریخی و با هویت کنارهای سواحل خلیج فارس بوده و بافت و سبمای شاخص این بنادر به علل و شرایط شکل گیری و تغییراتشان را در طول تاریخ ایجاد کرده است. به جز تغییراتی که در خیابان کشتی ها و بدنه خیابان های اصلی، به خصوص بعد از طرح جامع ۵۳۳۱ (به عنوان اولین طرح جامع در ایران) و طرح های توسعه بعدی در حوزه بلافاصل خیابان ها ایجاد شده، تغییرات محسوسی در محله های قدیمی بندر لنگه پدید نیامده و محلات الگوهای بومی و هویتی خویش را حفظ کرده اند. به طور کلی می توان بافت شهری فعلی بندر لنگه بندر کنگ را «خیابان هایی نو در بافت تاریخی» نامید. در پس این خیابان ها که مانند خیابانهای سایر شهرهای کشور است، بافتی بسیار شاخص و با هویت بر جای مانده که لزوم توجه به الگوهایش را مورد توجه قرار می دهد. هدف از این مقاله کوششی برای تبیین و شناسایی بافت شهری، محلات عرفی، معماری بومی، المان ها و جزئیات شاخص در بنادر کنگ و لنگه است. از آنجا که عوامل فرهنگی و اجتماعی از عوامل فیزیکی و کالبدی شهر جانیده و تأثیر مستقیم بر بافت و سیمای شهری دارد، در این مقاله با استفاده از روش مروری بر تغییرات تحولات تاریخی و عوامل اجتماعی و فرهنگی در منابع کتابخانه ای به تحلیل و بررسی چهره امروزی بندر لنگه و بندر کنگ پرداخته است. یکی از یافته های مهم مقاله این است که این بنادر دارای هویت ویژه ای هستند که از رهگذار بررسی های تاریخی می توان به آن دست یافت. روش دیگر بازدیدهای میدانی است و براساس آن، این یافته حاصل شد که بسیاری از ویژگی های بومی این بنادر، در گذر تاریخ حفظ شده است و لزوم توجه بیشتر در حفاظت و ارتقا آنها وجود دارد. در انتها نیز بر این مبنا، تعدادی از راهکارهای کاربردی طراحی شهری در زمینه حفاظت از هویت بومی و تاریخی آنها پیشنهاد می گردد. تغییر و تحول در محیط های اجتماعی و مصنوع ساخته شده توسط انسان ها در طول زمان، امری اجتناب ناپذیر است و نبود آن به معنای سکون بوده و به تدریج منجر به نابودی شهرها می شود. از سویی میزان و چگونگی این مداخله و تغییر و تحولات نیز به ویژه در شهرهای دارای قدمت بیشتر، همواره مورد بحث بوده و به عنوان دغدغه ای اساسی برای فعالیت در این حوزه مطرح می شود. این خلدون در اشاره به میحت ویرانی پایتخت ها چنین م تذکر می شود: هرگاه طبقات اعیان از یک شهر برونند ساکنان آن نقصان را می پذیرند و معنی خلل راه یافتن به عمران شهر همین است. آنگاه ناچار باید در پرتو دولت جدید، عمران تازه ای در پایتخت به وجود آید ... و این وضع به مثابه کسی است که مالک خانه کهنه ای باشد و چگونگی بسیاری از اتاق های آن مطلوب احتیاجات او نباشد و او بر تغییر دادن این چگونگی و تجدید بنای آن بر وفق میل و مطلوب خود قادر باشد و آن وقت آن خانه را خراب کند و سپس از نو بنای دیگری بسازد. راه محل مطرح شده در بحث ابن خلدون، راه حلی است که در دهه های اخیر در شهرهای ایران بویژه شهرهای دارای بافت تاریخی، شاهد آن بوده ایم. یعنی ترک و تخریب بافت ها و عملیات عمرانی جدید؛ امروزه نقاط بیرونی شهرهایش از پیش توسعه یافته و ارزش ها و امکانات داخلی شهر و به خصوص هسته های اولیه و بافت های تاریخی برای کمک به حل مشکلات شهری و رفع نیازهای موجود و از طرفی احیاء خود بافت، نادیده گرفته می شود.

یکی از این شهرها، شهر بندری کنگ است که در امتداد لبه ی شمالی سواحل خلیج فارس واقع شده و بافت تاریخی آن از قدمت فراوانی برخوردار است. ویژگی خاص جغرافیایی این شهر و بندری بودن آن باعث شده تا علاوه بر دارا بودن ویژگی های خاص کالبدی و معیشتی به ویژه در بافت تاریخی، بهره مندی از موابه دریا، به یکی از دارایی ها و پتانسیل های بی بدیل شهر در مسیر توسعه تبدیل شود.

در سالهای اخیر، رشد جمعیت و شهرنشینی، مهاجرت ها و فرسودگی خانه های موجود در بافت باعث افزایش تقاضای مسکن و به تبع آن سایر امکانات زندگی شهرنشینی شده است. بررسی فعالیت های صورت گرفته در سال های اخیر در بندر کنگ که با هدف توسعه آغاز شده، نشان می دهد روند توسعه ی این شهر نیز همانند سایر شهرها، از خارج از محدوده ی بافت تاریخی آغاز می شود. با توجه به کلیات ارائه شده، پرسش هایی که در این تحقیق مطرح می شوند عبارتند از:

۱. چه تاکنون به منظور توسعه در بندر کنگ صورت گرفته و آیا ادامه ی این روند منجر به دستیابی به پایداری خواهد شد؟

از راه اندازی شناور گردشگری بندر چابهار تا رتبه نخست جذب گردشگران نوروزی به مازندران ؛ اقتصادسراسرآمد گزارش می دهد

ایران میزبان ۳ میلیون مسافر نوروزی دریا

باشناورهای سنتی صورت گرفت که مورد استقبال بسیار خوب گردشگران و شهروندان چابهار ی قرار گرفت.

جزیره کیش میزبان بیش از ۲۰۰ هزار مسافر در ایام نوروز

خبر بعدی از جزیره کیش بود که از میزبانی گردشگران دریایی استقبال خوبی صورت گرفته است. گردشگران ورودی از مسیر هوایی و دریایی به جزیره کیش از ۲۵ اسفند ۱۴۰۱ تا پایان ۱۲ فروردین امسال؛ ۲۰۰ هزار و ۵۰ نفر در ستاد هماهنگی خدمات سفرهای نوروزی به ثبت رسیده است.

بر اساس آمارهای ارائه شده از سوی ستاد هماهنگی خدمات سفرهای نوروزی کیش، از مجموع ورودی ۲۰۰ هزار و ۵۰ مسافر به جزیره تعداد ۱۱۹ هزار و ۷۰۷ نفر با تردد ۸۸۰ پرواز از مسیر هوایی و تعداد ۸۵ هزار و ۳۴۳ نفر با تردد ۹۸ شناور از مسیر دریایی به جزیره کیش سفر کردند؛ بنابراین گزارش از مجموع ۱۹۰ هزار و ۵۴۴ نفر مسافر خروجی؛ تعداد ۱۰۹ هزار و ۴۲۶ نفر با تردد ۸۹۰ پرواز به کیش سفر کردند و در مسیر دریایی نیز ۸۱ هزار و ۱۱۸ نفر با تردد ۹۰ شناور جزیره کیش را به مقصد بنادر چارک و آفتاب ترک کردند.

آمارهای ارائه شده از سوی ستاد هماهنگی خدمات سفرهای نوروزی، بیانگر استقبال گسترده گردشگران از مراکز ورزشی و تفریحات دریایی جزیره کیش است که "کلوپ های غواصی و تفریحات دریایی" با پذیرش ۱۰۷ هزار و ۴۱۶ نفر بیشترین ارائه خدمات به مسافران نوروزی را در این حوزه به خود اختصاص دادند.

شناورهای تندرو و کف شیشه ای نیز در این بازه زمانی میزبان ۸۷ هزار و ۵۵۳ نفر از مهمانان نوروزی بودند.

اختصاص رتبه نخست جذب گردشگران نوروزی به مازندران

در همین رابطه مسئولان حوزه گردشگری از کسب رتبه نخست جذب گردشگران نوروزی به استان مازندران خبر داده و افزودند: رتبه های بعدی به ترتیب به استان های گیلان، خراسان رضوی، هرمزگان، بوشهر و خوزستان اختصاص یافته است.

مصطفی فاطمی، دبیر ستاد مرکزی هماهنگی خدمات سفر کشور با تأکید بر افزایش حجم سفرهای نوروزی در سال جدید از کسب رتبه نخست جذب گردشگران نوروزی به استان مازندران خبر داد و گفت: رتبه های بعدی به ترتیب به استان های گیلان، خراسان رضوی، هرمزگان، بوشهر و خوزستان اختصاص یافته است. وی با اشاره به اینکه استان مازندران هم از نظر اقامت

گروه گردشگری دریایی – امید اسماعیلی – در ایام نوروز و سفرهای نوروزی در کشورمان شاهد سفر حدود ۵.۱ میلیون مسافر با حمل و نقل ریلی، دو میلیون و ۵۰۰ هزار مسافر با حمل و نقل هوایی بوده ایم در این بین اما بارشد خوبی تعداد سه میلیون و ۴۰۰ هزار مسافر با شناورهای مسافری و تفریحی در کشور اقدام به جابه جایی و سفر داشته اند. این بدان معنا است که از ۱۳ میلیون نفر مسافر که توسط حمل و نقل عمومی از ابتدای طرح نوروزی یعنی ۲۴ اسفند ۱۴۰۱ تا ۱۲ فروردین ۱۴۰۲ در ۱۸ روز، حدود سه میلیون و ۴۰۰ هزار مسافر باز طریق دریا اقدام به سفر کرده اند.

و اما در میان خبرهای خوب در حوزه گردشگری دریایی بایستی به راه اندازی شناور گردشگری دریایی برای اولین بار در بندر چابهار و همچنین رشد ۴۹ درصدی گردشگری دریایی در بندر چابهار نسبت به سال قبل در بازه زمانی شروع سفرهای نوروزی اشاره کنیم که خوشحالی مضاعف به دنبال داشت. با توجه به پتانسیل بسیار عظیم و خدادادی در استان سیستان و بلوچستان، سواحل بکر و دریای اقیانوسی سواحل مکران در بندر چابهار که رهبر فرزانه انقلاب آن را به گنج پنهان تعبیر می نماید مسئولان سیستان و بلوچستان را بر آن داشت تا بخش کوچکی از این گنج عظیم که موهبت دریا و گردشگری دریایی است به گردشگران و شهروندان چابهار ی عرضه کنند.

قاسم عسکری نسب مدیر کل بنادر و دریانوردی سیستان و بلوچستان در خصوص راه اندازی شناور گردشگری دریایی می گوید: ظرفیت های دریایی موجود از جمله وجود پایانه استاندارد دماسفری دریایی و شناورهای ایمن سنتی در بندر شهید کلانتری چابهار و وجود متخصصان حوزه دریایی ما را مصمم کرد تا گردشگران نوروزی که مقصد سفر گردشگری خود را بندر چابهار انتخاب می کنند از موهبت تفریحات دریایی بهره مند سازیم.

وی با اشاره به پتانسیل موجود تصریح کرد: پس از اخذ مجوزهای قانونی دریایی و ارگان های نظارتی توسط متولیان امر و متقاضیان برگزاری تورهای گردشگری دریایی و با استفاده از توان بومی محلی و افزایش ضریب ایمنی دریانوردی از جمله تأمین حلیقه نجات به تعداد گردشگران دریایی، تأمین حلقه های نجات، تأمین مسیر ایمن تردد به شناور، نرده کشی و ایمن سازی دیوارهای اطراف و تهیه بروشورهای نکات حفاظت ایمنی سفر و حفظ محیط زیست و گماردن راهنمایان و تورگردانان، تلاش کردیم تا برای اولین بار در تاریخ بندر چابهار گردشگری دریایی توسط شناورهای سنتی شروع بکار نماید وی اضافه کرد: این حرکت تفریحی، فرهنگی دریایی با هدف اشاعه فرهنگ ایمنی و زیست محیطی دریایی و معرفی پتانسیل های موجود چابهار که مدت ها مورد غفلت قرار گرفته بود نوروز امسال با راه اندازی گردشگری دریایی

راه اندازی شناور گردشگری دریایی برای اولین بار در بندر چابهار

مدیر کل بنادر و دریانوردی سیستان و بلوچستان از راه اندازی شناور گردشگری دریایی برای اولین بار در بندر چابهار در نوروز امسال خبر داد و افزود: این اداره کل از متقاضیان سرمایه گذاری در بخش دریایی و تأمین شناورهای مسافری و گردشگری دریایی استقبال می نماید. به گزارش اقتصادسراسر آمد، قاسم عسکری نسب مدیر کل بنادر و دریانوردی سیستان و بلوچستان درخصوص راه اندازی شناور گردشگری دریایی اظهار کرد: با توجه به پتانسیل بسیار عظیم و خدادادی در استان سیستان و بلوچستان، سواحل بکر و دریای اقیانوسی سواحل مکران در بندر چابهار که رهبر فرزانه انقلاب آن را به گنج پنهان تعبیر می نماید ما را بر آن داشت تا بخش کوچکی از این گنج عظیم که موهبت دریا و گردشگری دریایی است به گردشگران و شهروندان چابهار ی عرضه بداریم. وی بیان کرد: ظرفیت های دریایی موجود از جمله وجود پایانه استاندارد مسافری دریایی و شناورهای ایمن سنتی در بندر شهید کلانتری چابهار و وجود متخصصان حوزه دریایی ما را مصمم کرد تا گردشگران نوروزی که مقصد سفر گردشگری خود را بندر چابهار انتخاب می کنند از موهبت تفریحات دریایی بهره مند سازیم. مدیر کل بنادر و دریانوردی استان با اشاره به پتانسیل موجود تصریح کرد: پس از اخذ مجوزهای قانونی دریایی و ارگان های نظارتی توسط متولیان امر و متقاضیان برگزاری تورهای گردشگری دریایی و با استفاده از توان بومی محلی و افزایش ضریب ایمنی دریانوردی از جمله تأمین حلیقه نجات به تعداد گردشگران دریایی، تأمین حلقه های نجات، تأمین مسیر ایمن تردد به شناور، نرده کشی و ایمن سازی دیوارهای اطراف و تهیه بروشورهای نکات حفاظت ایمنی سفر و حفظ محیط زیست و گماردن راهنمایان و تورگردانان، تلاش کردیم تا برای اولین بار در تاریخ بندر چابهار گردشگری دریایی توسط شناورهای سنتی شروع بکار نماید. وی اضافه کرد: این حرکت تفریحی، فرهنگی دریایی با هدف اشاعه فرهنگ ایمنی و زیست محیطی دریایی و معرفی پتانسیل های موجود چابهار که مدت ها مورد غفلت قرار گرفته بود نوروز امسال با راه اندازی گردشگری دریایی با شناورهای سنتی صورت گرفت که مورد استقبال بسیار خوب گردشگران و شهروندان چابهار ی قرار گرفت.

تعداد مسافران دریایی به بیش از ۶ میلیون نفر رسید

معاون حمل و نقل وزیر راه و شهرسازی گفت: بیش از ۳ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر با شناورهای مسافری و بیش از ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار نفر نیز با شناورهای تفریحی در مدت ۲۰ روز از آغاز طرح نوروزی سفر کردند. به گزارش اقتصادسراسر آمد، شهریار افندی زاده، معاون حمل و نقل وزیر راه و شهرسازی تعداد مسافران جابجا شده در سطح کشور توسط حمل و نقل عمومی از ابتدای طرح نوروزی یعنی ۲۴ اسفند ۱۴۰۱ تا ۱۴ فروردین ۱۴۰۲ در بازه ۲۰ روز را بیش از ۱۶ میلیون و ۵۰۰ هزار مسافر اعلام کرد. معاون حمل و نقل وزیر راه و شهرسازی افزود: تاکنون ۶ میلیون و ۱۷۳ هزار و ۷۹۸ مسافر توسط حمل و نقل عمومی جاده ای به مسافرت رفته اند که از این تعداد، سهم ناوگان اتوبوسرانی ۶۲/۱ درصد، مینی بوس رانی ۲۳/۱ درصد و سواری کرایه ۱۴/۹ درصد بوده است. افندی زاده درباره میزان جابجایی مسافران نوروزی از سایر راه های حمل و نقل توضیح داد: تاکنون حدود یک میلیون و ۶۶۰ هزار مسافر با حمل و نقل ریلی و ۲ میلیون و ۷۶۸ هزار و ۳۴۱ مسافر با حمل و نقل هوایی داخلی و بین المللی سفر کردند. معاون حمل و نقل وزیر راه و شهرسازی خاطر نشان کرد: تعداد ۳ میلیون و ۴۳۷ هزار و ۵۱۴ نفر با شناورهای مسافری و ۲ میلیون و ۸۶۰ هزار و ۸۷۲ مسافر نیز با شناورهای تفریحی در کشور اقدام به جابه جایی کرده اند. معاون حمل و نقل وزیر راه و شهرسازی افزود: در بازه ۲۰ روز گذشته طرح نوروزی، حدود ۴۵ میلیون وسیله نقلیه در سطح کشور جابه جا شده اند که رشد یک درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته و ۵۱ درصدی نسبت به مدت مشابه نوروز سال ۱۴۰۰ را نشان می دهد، یکی از دلایل این رشد می تواند بهبود نسبی وضعیت جامعه نسبت به ابتلاء به کرونا باشد. افندی زاده معاون حمل و نقل وزیر راه و شهرسازی گفت: استان های سیستان و بلوچستان با ۲۰ درصد، ایلام با ۱۹ درصد، خوزستان با ۱۸ درصد، کرمان با ۱۷ درصد و اردبیل با ۱۱ درصد بیشترین افزایش تغییرات تردد بین استانی را داشته اند و مسافرتین نوروزی بیشتری نسبت به سال گذشته به سوی خوب جذب کرده اند.